

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondelkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu.
 :::: Telefon številka 118. ::::

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvu:
 Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.
 Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglede se plača: petič vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.
 :::: Telefon številka 118. ::::

Balkanska vojna.

V odločilnih trenutkih.

Avstrija je in mora ostati, ako hoče, je naše trdno prepričanje in tudi želja. Toda prenoviti se mora temeljito od tal do strehe. dobiti novo notranjo opravilo in novo firmo, na pročelju trdne stavbe. Politično misel merodajnih krogov mora navdahniti nova vsebina in politično delo narekavati nov značaj. Skratka: Zlomiti in streti se mora ves sistem, na katerem stone vegasti stebri vnanje in notranje politike. Treba je le dobre volje, idealizma, požrtvovalnosti in demokratizma. Sedaj je čas, sedaj je Avstrija na razpotju, da njen orel strese staro košuljo in upre svoj pogled v mlado, veselo življenje, ali pa še dalje medli na kupu starih spominov, ki kot svinčena teža zadržujejo polet.

Te besede je zapisal v „Slovincu“ posl. Žitnik in nimamo vzroka, da bi jih ponovili. Za sedanjí čas je v njih toliko resnice, da jih moramo vsi priznati.

V zadnjih dneh je po vseh nemških in drugih listih mrgolelo raznih člankov pod naslovom: »Na razpotju...« itd. Nemški listi so pisali: »Zdaj ali nikoli.« Zdaj je čas, da Avstrija utrdi svoje pozicije na jugu. Zdaj je treba enkrat za vselej uničiti srbsko nevarnost — zdaj je treba pokazati, da se nikogar ne bojimo itd. »Vse to je imelo en sam namen: poskrbeti za razširjanje nemštva na Balkanu.

Tik pred vojno so nemški listi dvignili velik hrup zaradi trializma. Namigavali so na veliko nevarnost, ki preti od juga. Ljubljanski hrvatsko-slovenski sestanek se jim je zdel naravnost izdajalski. Opravičena zahteva po združenju južnih dežel v eno pravno celoto se jim je zdel protidržavna nakana. Sedaj se jim zdi trializem še bolj nevaren. Zato sta se oba večerajnja nemška graška lista zakadila v dr. Šusteršiča in v hrvatsko-slovenski klub.

Nimamo vzroka, da bi se zavzemali za dr. Šusteršiča — tudi slovenskim klerikalcem ne moremo mnogo zaupati — vendar moramo odobravati, kar je dobrega v njih boju za trializem. Čuvaj sedi sicer še vedno na Hrvatskem — toda to ne uničuje pomena cele akcije. Proti trializmu se oglašajo tudi pri nas nezahupni glasovi, na eni strani zato, ker so vzeli to akcijo klerikalci v roke — na drugi strani zato, ker bi se gotovo ne delilo pravično in bi se poskrbelo zato, da bi Nemci in Madžari ne bili prikrajšani. Nekateri pa so računali s praktičnimi razmerami, in so rekli, da je trializem utopija.

Ako se razvijejo na jugu krepke in samostojne slovanske države — je naravno — oziroma pri nas samo ob sebi razumljivo, da bo Avstrija še bolj skušala vladati na jugu po pravu divide et impera — t. j. deli in vlada. Zato bo še bolj proti združenju avstrijskih Slovanov na jugu v eno celoto.

Nemški listi tudi z vsem svojim lazi-patriotizmom dokazujejo, kaka nevarnost preti Avstriji, ako bi s trializmom zaprla Nemcem pot do Trsta.

Toda vse to nas ne sme motiti in zdi se nam, da je prišel trenutek, ko moramo zahte-

vati, da bo tudi pri nas konec turških razmer.

Graški »Tagblatt«, ki je s tako vnmemo zagovarjal turška nasilja in branil Turčijo pred delitvijo, je seveda s tem večjo silo povzdignil svoj glas proti temu, da bi bilo pri nas konec turških razmer. Kajti na Turškem so imeli od razmer dobiček Turki — pri nas pa ga imajo Nemci, zato pravi ta nemški list:

»Heraus Alt-Oesterreich« t. j. »dvigni se stara Avstrija«, domačim narodom ne dai narodnih pravic in tam na jugu pobij one, ki so s težkim bojem osvobodili. To je bila namreč politika stare Avstrije. V teh odločilnih trenutkih pa zahtevajo slovanski politiki v Avstriji prenovljenja — novega življenja. Zato se je ob enem zahtevalo izpremembo v notranji in zunanji politiki: prijateljstvo proti balkanskim državam in pravičnost do slovanskih narodov v Avstriji. Ali ne smemo tega zahtevati v državi, kjer imamo večino? Ako je na Turškem konec suženjstva — zakaj bi ga ne bilo pri nas? Kake dobičke ima država od krivice, ki se gode narodom? Zakaj moramo poginjati mi Nemcem in Madžarom na ljubo?

in pri vsem tem moramo gledati nesramnost, ki ji ni enake pod soncem, da se namreč z vso silo zavzemajo naši Nemci in Madžari za avtonomijo nekulturnega, poldivjega albanskega naroda, dočim doma ne dovolijo avtonomijo svojim kulturnim narodom, ki so si ustvarili s svojo kulturo tudi svojo narodno celoto. Albanec, ki nima nikakega smisla za državo, za red in mir — je v očeh avstrijskih diplomatov bolj vreden avtonomije, kakor avstrijski slovanski narodi na severu in jugu države? Ali ni to sramota? Zato moramo ravno ob tem času, ko se Avstrija tako zavzema za avtonomijo raznih narodov v tuji državi — tembolj povzdigniti glas za svoje opravičene narodne zahteve — po združenju v narodno celoto in po narodni avtonomiji.

Karta Balkana se je izpremenila — izpremenile se bodo razmere na jugu. Sedaj je čas, da se prenope razmere tudi pri nas, in da se začne novo življenje. V tem je bodočnost.

Vojna.

Z vojnihi pozorišči ni skoro nobenih vesti. Seveda se radi tega ne sme misliti, da je nastalo kako premirje, oziroma pavza v vojnihi operacijah. Kar se tiče vzhodnega bojišča je čisto umljivo, zakaj ni nobenih poročil. Bolgari stoje pred zadnjo odločno bitko in zato prikrivajo svoje načrte, dokler jih zmagovito ne izvedejo. Nekaj so krive tudi zapreke v brzojavnem prometu. Toda kljub temu vse vesti odločno trde, da je prišlo pri Čataldži že pred dvema dneva — to zadnje bitke, v kateri se bo odločilo, ali ostane Carigrad v turških rokah, ali ga bodo zasedle združene balkanske armade. Poročila poročajo tudi o operacijah bolgarske artiljerije okolu Silivrija, mesto, ki je oddaljeno komaj 20 km od Čataldžskih utrd, kar dokazuje, da stoji bolgarske sprednje čete že tik pred turško obrambno črto.

V Macedoniji, na zapadnem bojišču, pobija srbska armada zadnje ostanke razbite turške armade. Vest, da je del srbske armade dospel že do Drača ob Jadranskem morju in luko

zasedel, se še ne potrjuje. Tudi Bitolj, zadnja večja turška pozicija na zapadnem bojišču, še ni padel v srbske roke, čeprav se to zgodi že v najkrajšem času.

Vojna se tako bliža svojemu koncu, ne da bi izgubila kaj na svoji zanimivosti. Ves svet z napetostjo pričakuje zadnji akt balkanske drame, namreč: voh balkanskih armad v Carigrad, Čimbolj se bliža vojna h koncu, tem večje zanimanje postaja za diplomatski boj, ki bo konečno določil usodo nekaj tako mogočne evropske Turčije. Turčija je že tako obupana, da je pripravljena pogajati se kar direktno z balkanskimi državami. Po nekaterih vesteh so se pogajanja z Bolgarsko že pričela.

Središče evropskega zanimanja je še vedno konflikt med Avstrijo in Srbijo radi vprašanja srbske luke ob Jadranskem morju in konflikt radi albanskega vprašanja. Na Dunaju sodijo situacijo danes že malo ugodnejše. Srbija še ni podala konečne izjave, ali zdi se, da se je trdo odločila niti najmanj odstopiti od svojih zahtev, ker je prepričana, da gre za rešitev vprašanja njene faktične slobode in popolne gospodarske neodvisnosti od Avstrije. V tem njenem boju jo podpirajo tudi njene balkanske zaveznice. O tem so se danes po Danevovem obisku v Budimpešti prepričali lahko tudi avstrijski in ogrski merodajni krogi. V oči gleda temu, da se Avstrija sama ne nahaja v preveč ugodnem položaju in da ni izključena evropska vojna, je pričakovati, da se konflikt reši ugodno za Srbijo.

NOVINAČIN REŠITVE VPRAŠANJA SRBSKE LUKE.

Dunaj, 13. novembra. Merodajni krogi poročajo, da so se zadnje dni odnosaji med Avstrijo in Srbijo znatno zboljšali. Tudi Belgrad je že precej pomirjen. Pri vprašanju srbske luke se misli doseči kompromis na ta način, da bi Srbija dobila ob albanski obali sicer svobodno luko, ki pa ne bi bila njena politična last.

ITALIJA ZA SRBSKO LUKO.

Rim, 13. novembra. »Popolo Romano«, poluradni italijanski list prinaša danes senzacionalni članek, ki je prišel čisto nepričakovano. V članku se izražajo želja, da naj dobe Albanci avtonomijo, obenem pa tudi ugodi srbski zahtevi po svobodni luki ob Jadranskem morju. Srbija je edina balkanska država, ki nima še dostopa do morja. Naloga evropske diplomacije je, da uravna konflikte med Avstrijo in Srbijo.

ANGLIJA IN KONFLIKT.

London, 13. novembra. V tukajšnjih diplomatskih in političnih krogih se presoja položaj kot precej boljše kakor pred par dnevi. Nada, da pride med Srbijo in Avstrijo do sporazuma, posebno radi tega, ker podpira Srbijo tudi Bolgarska, ni izključena.

SRBSKI POSLANIK V PARIZU O VPRAŠANJU SRBSKE LUKE.

Pariz, 13. novembra. Srbski poslanik v Parizu, dr. Vesnić pripada onim diplomatom, ki so vedno zagovarjali zmernost. V razgovoru z nekim žurnalistom se je dr. Vesnić o vprašanju srbske luke na Jadranskem morju izrazil sledeče: Avstrija v principu ni nasprotna našim zahtevam, ampak le želi, da Albanija ne bi bila presekana z železnico, ker vprašanje glede albanske avtonomije še ni rešeno, a stoji že pred durmi. Mnogo se moramo boriti proti trditvi, da zahtevamo luko ob Jadranskem morju samo

radi tega, da bi bila kot predstraža kake velevlasti, ne pa v interesu naše trgovine. Srbija zahteva luko samo zase, samo za svojo trgovino in za nobene druge stvari. Srbija hoče voditi odkrito politiko z ostalimi državami, zahteva pa svojo popolno trgovinsko neodvisnost. Vprašanje srbske luke, ki je vzbudilo toliko prahu, se da čisto lahko rešiti, ako Avstrija vpoštevata dejstvo, da mi ne težimo za ničemer drugim, kakor za legitimno obrambo naše trgovine in ekonomije, katere procvit interesira tudi monarhijo. Pogajanja se bodo naslanjala na mislijo predsednika bolgarskega sobranja dr. Daneva, ki pozna intencije Srbije navnotako dobro, kakor intencije svoje rodne države, a uživa tudi zaupanje dunajskih in peštanskih krogov. Dr. Danev je prinesel par projektov, kako bi se mirnim potom rešil avstrijsko-srbski konflikt.

RUSKI POSLANIK HARTWIG O SRBSKI LUKE.

Pariz, 13. novembra. Ruski poslanik v Belgradu, Hartwig je podal »Tempsu« par informacij o srbski zahtevi po svobodni luki ob Jadranskem morju. Hartwig odločno naglašata, da je balkanska zveza trdna, ker so države odločno pripravljene se medsebojno podpirati, da se kolikor mogoče hitro napravi oporoka turškega evropskega cesarstva. Srbe bo zelo težko odvrniti od njih zahtev, ker si hočejo z luko zagotoviti svojo gospodarsko neodvisnost. Hartwig je nadalje naglašal, da je čisto izključeno, da bi se katera balkanska država zasebno pogajala s kako tujo državo, ker tvorijo vse skupaj eno celoto.

VPRAŠANJE MIRU.

Pariz, 13. novembra. V tukajšnjih krogih se zatrjuje, da bo Turčija odbila mediacijo velevlasti in pričela pogajanja direktno z balkanskimi državami in sicer z vsako posebej.

TURČIJA SE OBRÁVA NA BALKANSKE DRŽAVE.

Pariz, 13. novembra. Ker se akcija porte, da bi dosegla posredovanje velevlasti, ni posrečila, se je otomanska vlada odločila, pogajati se direktno z balkanskimi državami.

BOJI PRI ČATALDŽI.

Sofij, 13. novembra. Prva in druga kolona bolgarske armade sta pričeli včeraj z naskokom na turške pozicije pri Čataldži. Vojska uspešno napreduje.

KABEL DO CARIGRADA PRETRGAN.

Atene, 13. novembra. Grški admiral Konduristis javlja, da je prerezal kabel, ki vodi iz otoka Teneda do Carigrada in da čaka pred vhomom Dardanel, da se pojavi turško vojno brodovje.

SRBSKA VOJSKA ŽE ZAVZELA DRAČ?

Belgrad, 13. novembra. Včeraj zvečer so došli semkaj vesti, da je srbska armada luko Drač že zasedla. »Štampa« prinaša brzobjavko, da se v Draču že nahaja kavalerija generala Živkoviča, ki je došla od Skadra. Zekki paša hoče koncentrirati Albance okolu Dibra.

BOLGARI V SILIVRIJI.

Carigrad, 13. novembra. Kapitan neke grške ladje, ki je imela turško zastavo, poroča, da so Bolgari hudo obstrlejavali njegovo ladjo, ko je šla mimo Silivrije. Isti kapitan poroča, da je videl mesto Sultan-Čiflih v plamenu. — Angleški parnik »Chio« je odplul proti Silivriji, da

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V sencu jezuita.

(Dalje.)

Z zmerno naglico je jahal po Parizu, prehajaje v korak, kadar je kak voz zapiral pot, umikaje se, da ne bi oškropil ženskih, in zroč srepo, z izrazom skrajnega izzivanja, na orožnike, ki jih je srečaval tupatam — z eno besedo, ne uporabljaj: v ničemer previdnosti, ki mu jo je bil priporočil Lantné z obširnimi dobrimi nasveti.

Zvil je bil svoj plašč na sedlu in si porinil baret nazaj.

V njegovih očeh je sijala svetla predrznost napram ljudem in besna ironija napram usodi. Jahal je velikolepnega rjavca in ga obračal s spretnostjo izkušnega jezdeca.

Smelo se mu je vzravnal vitki stas. In še smejeje mu je brenketal dolgi rapir ob lonjevem boku.

Marsikatera markiza je občudovaje pogledala za njim iz svoje nosilnice.

In marsikatera ženska iz prostega naroda, ki je šla nakupovat, se je ozrla z nasmeškom ter dejala sama pri sebi:

»Sveta Devica! Kako krasen jezdec!
 Da! Res je bil krasen jezdec, četudi v njegovi trezni obleki — baržunastem jopiču in oklepu iz žoltega usnja — ni bilo nič tistega sijaja, v katerem so tiste čase tekmovali plemenitaši, da bi se prikupili kralju s svojo potratnostjo.

Brez zapreke je jahal skozi mestna vrata, in — kar nekam žal mu je bilo tega. Poveljniki

straže, ki je čuvala vrata, mu je celo salutiral, in Manfred je vrnil ta pozdrav s porogljivim usmevom.

Zunaj vrat je pognal svojega konja v galop in obstal šele na bližnjem griču.

Od ondot se je ozrl z dolgim pogledom na Pariz.

Hotel se je posloviti od velikega mesta. Odhajal je na dolgo pot... v življenje prigor od veliki cesti... po gorah in po dolinah... Kdaj se pač vrne nazaj?

Kljub svoji trdni volji je upal na tihem, da kmalu!

Jedva slišno, brez prepričanja, je zamrmral sam pri sebi:

»Morda ne bom videl nikdar več svojega starega Pariza!
 Njegov ostri pogled je prodiral megle.

V vsem tem širnem obzorju, polnem streh, stolpičev, slemen, zvonicov in zvoničkov je videl različno samo eno, temno maso; Nepravilno črto luverskih stavb.

In ob pogledu nanjo se je izvila mladeniču iz dna srca globokožalostna beseda slovesa:

»Z Bogom, žueta!
 Zdelo se mu je, da se v tem trenutku ločuje njegov življenje na vekomaj od Žiletnega, nai ostane v Parizu ali odide na konec sveta.

In vendar!

Toda ne! Nič več brezumnih sanj! Nič več mučilne ljubezni! Zdal naj bo v srcu samo še prostora za radost, da se more gibati svobodno, kamor mu ukaže fantazija!

Okrenil je konja in zdrevil v iskrem diru proti Medonu.

»Tam«, si je dejal z ganjenim srcem, »najdem tolažljivo besedo moža, ki je razsvetil mojeg duha, moža, ki je s svojo silno in široko

misljjo izrekel kljub nesreči, žugajoči ljudem od zibelke do groba, bridke in hkrati zmagoslavne besede: Sineh je bistvenost človeka!
 Cesta se je vgreznila na tistem kraju skoraj nenadoma v gozd, ki je segal s svojimi košatimi izrastki tja do obrežja Sene — stoleten gozd, nosen in tajinstven, ki občuduješ njegove ostanke še dandanašnji v takozvanem Medonskem gozdu.

Tla so bila vsa pokrita z velim listjem. Neskončna žalost je dihala iz te pokrajine, ki jo je odevala bližnja zima s plaščem obupa.

In Manfred si je mislil:

»Tudi moje srce je posuto z mrtvimi rečmi, in tudi mene so obvejale ledene sape ter porušile mojo mladost in mojo nado v bodočnost.«

Ne da bi prekinil svoj galop, je dospel v Medon.

Vas se je naslanjala ob gozdu.

Ob njenem znojju je tekla Sena, zavita v mglo.

V otočni zrak se je dvigala melanholična pesem podkovarjeva, spremljana s srebrnimi, umerjenimi udarci kladiva po železu.

Manfred je videl rdečo luč v notranjosti kovačnice: videl je kovača, ki je koval razbeljeno podkev, da so se usipale iskre na vse strani.

Pred vratmi so se igrali otroci.

Mlada, rdečelična ženska jih je gledala s srečnim smehljajem na obrazu.

Manfred je vzdihnil od zavisti spricho te vedre slike miru.

Dvesto korakov dalje se je ustavil pred osamljeno hišo, ki je stala sredi brežine, obrnjena proti solncnemu vzhodu.

Zdela je samotarsko cveti lepega vrta, kjer so poganjale spomladi svetlice, divja salata,

materina dušica in timijan.

Bila je vsa majhna in vabljava.

Okna so bila podobna smehljajem, vsa obrobljena z divjimi trtami, zdaj oropanimi svojega gostega listja.

V prtiličju te hiše je bila velika in lepa obednica z ogromnim kaminom, kjer se je zvijalo, prasketalo in plamenelo suho trsje.

Pchištvo je bilo kaj enostavno; veliko-lepna je bila samo jedilna omara, polna posode in vinskih steklenic.

Sredi sobe je stala miza, pogrnjena z blestečim belim prtinom.

Pripravljeno je bilo za troje ljudi.

Dekla, mlada, čedna, spretna in prijazna, se je sukala v kratkem krilu in s polugolimi rokami okrog mize.

Tri korake od mize je stal mož zrele starosti, z glavjo nagnjeno na ramo in mežikujočimi očmi gledal, ali bolje rečeno, študiral je deklino delo kot poznavalec.

»Jerica, dete moje, nastavek ne stoji prav!

Vraga! Biti mora na vidnem mestu, saj je vendar darilo našega sirja, dobrega kralja Franca. Ti nesrečni otrok! Kaj vidim? Ali nisi prinesla srebrne posode?«

»Moj Bog, gospod.«

»Kositro si prinesla! O ti avšasto dekle, ti neumno!«

»Neumno!« je vzkljknila preplašena služkinja.

»Da, neumno! Stulta es! Ali ne veš, ti vte-lešena naivnost, da gostim danes dva kralja pri svoji mizi!«

»Sveta Marija!« je zajecjela dekla, prebledela in zardela v svoji osuplosti ter se stresla tako, da ji je padla košarica s srebrnino na tla.

(Dalje.)

Slovensko gledališče. Sinoči smo videli komedijo: »Če irak dobro pristoi...« To je imenitna komedija. Nekje v neki krojaški delavnici živi neki krojaški pomočnik Melzer. Ta Melzer je brihtna glava in je spoznal, da se doseže velike cilje z odločnostjo in brezobzirnostjo. Čuti, da je tam nekje zunaj delavnice krasno življenje. Socializem in druge take stvari ne vodijo tja — ako bi imeli vsi ljudje enako denarja, bi denar ne imel vrednosti. Sele v različni ljudi pride cena do veljave. Mnoge ničle sede na visokih mestih — kakaj bi ne prišel tja navaden človek z istimi sredstvi, kakor drugi. Melzer napravi svoj načrt, obleče se v irak, ki ga je naročil pl. Grahl za večer pri ministru — tako pride Melzer v židovsko bogato hišo na večer, tam se seznanja z ministrom in njegova karijera se začne. Kot ministrov znanec je takoj spoštovana oseba, ker ga hvali minister — postane avtoriteta — ker ima slavno ime, postane poslanec in nazadnje trgovski minister. Na vrhuncu slave bi ga skoraj razkrinkali — toda ne posreči se jim — kajti sila časti in denarja je večja — nego javna resnica. Prav veselji smo bili, da smo dobili to delo na naš oter, ker je časovno zanimivo in duhovito. Igralo se je splošno zelo dobro — le sifler je moral včasih precej pomagati. Glavno ulogo je igral g. Bohušlav, ki je zopet pokazal, kako izborni moč ima v njem naše gledališče. Njegova naravna, dovipna in premišljena igra je oživljala prizore in jim dajala pravi izraz. Druge uloge so bile primerno razdeljene. Pohvaliti nam je posebno g. Povheta in g. Danilovo, ki sta dobro podala dvoje židovskih tipov. Enako gosp. Bratino. Pri nas nimamo židov, zato jih je tem težje na odru kreirati. Vkljub temu so bili tipi prav posrečeni. Gosp. Danilo je bil izborni Silberberg. G. Fišer je igral Somburga in je podal prav dobro mladega nepriznanega učenjaka. Tudi druge uloge so pripomogle, da je bil celoten užitek izborn. Gledališče je bilo razmeroma dobro obiskano, upamo, da bo drugič še bolj in — pravočasno.

V koncertu »Glasbene Matice«, dne 19. t. m., nastopita kot solista: naš domači klavirist umetnik g. Anton Trost, učitelj »Glasbene Matice«, in c. kr. dvorni godbenik, gospod Alfred Holy, prvi solist na harfi c. kr. dunajske dvorne opere. Gospod Trost bo igral ob spremljevanju orkestra svetovnopriznani, krasni Lisztov klavirski koncert v Es-duru. Efektivno delo, blesteče invencije in polno pianističnih vrtilin. Ta skladba napravljala povesod, umetniško izvršena, na poslušalca mogočen vtis. Gospod Trost ga je izvajal z največjim uspehom in priznanjem merodajnih dunajških glasbenikov lani v konservatorijskem koncertu in v koncertu v »Narodnem domu« v Trstu. Gospod Alfred Holy bo na harfo sviral dve skladbi: Rubinsteinov »Kamenolostrov« (Reves angeliques) in svojo lastno skladbo: »Pomladno veselje«. Gospod Holy je na glaslo kot velik mojster svoje stroke ne le v Avstriji, temveč tudi v Nemčiji, v Rusiji in v Londonu, kjer je z največjimi uspehi koncertoval. Pri Bayreuthovih slavnostnih predstavah je Holy skozil celo desetletje solistično sodeloval. Iz dvorne opere berlinske ga je Mahler pridobil kot izvrstnega zastopnika igraja na harfo za dunajsko dvorno opero.

Junški sen črnogorskega kralja Nikite I., ko je l. 1867. gledal v duhu zmaganovno osvobodilno vojsko ter v proroškem duhu spesnil himno »Onam' onamo«, ki sedaj tako razvnela duše Jugoslovanov, lepo alegorično sliko o tem, besedilo te himne in napev s spremljevanjem za glasovir ter 16 zanimivih slik z vojne na Balkanu priobčeje včeraj izšla štev. »Slov. Ilustrovanega Tednika«. Ta številka je znamenita že zaradi besedila in napeva himne »Onom', onamo«, ki se ne dobi drugod ter bi si naj vsakdo kupil to številko zanimivega »Slov. Ilustrovanega Tednika«. Stane le 18 v ter se dobi po vseh knjigarnah in tokarnah.

Kinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 15. novembra: Specialni večer. 1. V vodah Ceylona. (Kolorirana potna slika.) 2. Ljublience moje žene. (Humoreska.) 3. Beethoven. (Ginjljivi prizori iz življenja velikega umetnika.) 4. Skoraj junak. (Burka.) 5. Umirajoča ljubezen. (Amer. drama.) — Samo zvečer. 6. Moderni otroci. (Velikomedičn.) Jutri »Most čez prepad«. (Zruši se železniški most z vlakom vred) in najnovejše iz balkanskih bojišč. V torek »Pohlep po zlatu«. (3. del. Kolor.) »Maks hoče postati večji«. (Komedična »nčrkovitost z Linderjem.)

toda mi upamo, da niše zaradi tega hudi! — Hm, to je že strašno. če nima človek zdravlega vratu. — Ali ste vi vedno zdravi? — hm, hm!

Dobri učitelj res ni vedel, kako bi diplomatični čin svojega sina najbolj opravičil, zaradi tega je pristavil: »Na vsak način pa je on tisti, ki nam je pripravil čast vašega cenjenega občiska!«

»To je res,« je potrdil župnik, »njemu se moramo zahvaliti za to, četudi je način, po katerem je to izvedel... nekoliko čuden.«

»Pa si je vendar stvar prav zvit izmisllil,« rečem smehljaje; hotel sem namreč dobremu učitelju olajšati zadrego. »Med odmorom se hočem z njim seznaniti.«

»Ah,« odgovori učitelj. — Hm, hm! — fant je malo preženjal! — hm — hudičev vrat! — on je velik prijatelj literature in eden izmed vaših najtoplejših častilcev in — hm, hm!

»Si lahko mislite, kako sitna mi je stvar!«

Jas sem možovo zadrego popolnoma razumel. Olajšano sem vzdihnil ko je župnik vстал in rekel: »Zelo dobro, gospod učitelj, gospod van Maurick sčda; razume stvar — v desetih minutah bo osem, če vam je prav, cenjenji predavatelj, se stvar lahko prične.«

»Jaz sem pripravljen.«

Dvorana je bila natlačeno polna. Ko sem stopil na oder, sem bil od množice burno pozdravljen in sredi dvorane je nekdo zaklical: »Van Maurick naj živi!«

»Nar. Soc. Zveza« v Ljubljani, ki je pričela 3. t. m. poslovati, že šteje nad 100 članov ter se jako lepo razvija. Sedaj v nedeljo 17. t. m. ob 10. uri dopoldne otvori v svojih društvenih prostorih v Nar. Domu ljudsko čitalnico ter uljudno vabi k otvoritvi vse svoje člane in sploh vse, ki se zanimajo za njo. Delavci in prijatelji delavstva pridite v obilnem številu.

Odbor društva »Bratstvo« ima nočoj v društvenih prostorih ob polu 8. uri zvečer važno sejo. Udeležite se je gotovo polnoštevilo.

Napredno politično in gospodarsko društvo za I. Poljanski okraj opozarja že danes svoje člane in sploh somišljenike, da priredi tekoni prihodnjega meseca javno predavanje o davčnih zadevah. Dan in lokal se naznanita pravočasno. — Dalje naznanja društvo svojim članom, da je društvena knjižnica vsako soboto od 7.—8. ure zvečer otvorena in članom na razpolago.

Čitalnica v Šiški priredi v nedeljo, dne 17. t. m. Martinov večer v salonu gostilne pri Kankertu v Spodnji Šiški. Sodelujeta čitalniški moški pevski zbor in tamburški zbor. Petje, godba, komični nastopi, Martinova gos. Vstopnina 40 v za nečlane, člani so vstopnine prosti. Začetek ob 7. zvečer.

Gledališko društvo na Jesenicah naznanja, da uprizori v nedeljo 17. t. m. ob polu 8. uri zvečer v dvorani »pri Jelenu« na Savi »Lokalno železnico«, komedijo v treh dejanjih. »Lokalna železnica« je bila že na repertoarju vseh velikih gledališč in tudi v Ljubljani, ki je dosegla popolen uspeh. To je letos prva igra za prijatelje smeha. Upa se torej obilne udeležbe, kar se posebno jeseniški inteligenci polaga na srce.

Akademično društvo »Slovenija« se je preselilo v svoje nove prostore, Dunaj VIII. Le-naugasse 7/13.

Carigrad.

Kako je danes v Carigradu nam poročajo dnevni časopisi. Ulice so polne lačnih ljudi, na obrazih se čita strah in obup, po vogalih čitajo ljudje razna oznanila — v gručah si ljudje šepetajo o novicah z bojišča, ki jih baje ni v časnih. Vojaške čete gredo po ulicah, toda ne spremlja jih več navdušena množica kakor s početka vojne. Vse je poparjeno — dan za dnem se bolj čuti, da se bližajo grozni dnovi.

Carigrad, slavno mesto. Kako velika zgodovina leži v njem. In krasno je to mesto. Nekateri pravijo, da ima najlepšo lego na svetu: Neapel, Carigrad, Praga... Tisoč in tisoč potnikov je občudovalo to mesto. Občudoval ga je tudi naš pesnik Aškerc. L. 1893. je šel Aškerc na potovanje, na vzhod. Njegov cilj je bil Carigrad, S tega potovanja je spisal svoj »Izlet v Carigrad«. Popisi so izhajali kot podlistki v »Slov. Narodu« in so potem izšli v knjigi. Tu podajemo njegovo poglavje o Carigradu. Nekateri podatki se zastareli, Carigrad šteje n. pr. sedaj nad milijon prebivalcev. Drugače je popis zelo zanimiv.

Carigrad s tleje prespektive. — Na Galatskem mostu. — Aja Sofija. — Druge džamije. — Veliki bazar.

Selam aleikum! Tu ležiš torej pod menoj ti stari Byzanc, ti slavjanski Carigrad, ti grška Konstantinopolis ti turški Stambul! V sanjah sem te gledal Bog ve kolikokrat že, hrenel po tebi in želel te videti! Sedaj te gledam v resnici. Selam aleikum! Ljubi čitatelj, stopi v duhu k meni na takozvani Galatski, 50 m visoki stolp, vrhu katerega stojim sedaj jaz. Stolp ta se dviga 100 m nad morjem. Ozriva se z višine dol — glej, vse velikansko mesto leži pod nama kakor na kaki reliefni karti geografski. Tam od jugozahoda proti severovzhodu leskeče se Bospor, od jugovzhoda proti severozahodu pa Zlati rog.

Na jugu ob morju razprostira se predmestje Galata, proti severu Pera. Tam onkraj Zlatega roga leži prava Carigradska »city« Stambul, izmed katerega kipi proti oblakom tisoč belih minaretov. Tam dalje od Stambula proti severu leži ob Zlatem rogu grški kvartal Fener ali Phanar in više židovski predel Balat. Še više leži ultraturški Ejub. Še dalje se vidi od tod — celo v nov del sveta! Glej, tam le onkraj Bospora kipi se od morja po hribu navzgor amfiteatralno mesto Uesküdar ali Skutari. Dalje proti jugu vidiš na istem azijskem bregu čedno mesto Kadiköj (»Sodniška vasa«) stari Chalkedon; in daleč tam dolji rasto iz Marmarskega morja Princevski otoki. Nepopisen razgled! Glej, po Bosporu in po Zlatem rogu stoji cel gozd jamborov! Na vse strani pihja in puha množica parnikov, med njimi pa šviga na stotine in stotine čolnov in čolničkov! Tu in tam stoji mirno in ponosno na sidru kaka velika trgovska ali vojna ladja — kakor velikan med prtljikovci. In ta hrum in šum tu dol! Parobrodne piščalke kakor da imajo ravnokar kaklo poskušajo za velik koncert! To je cela skala zvokov, od globokega basa, da najvišjega tenora!... Na stolpu stoji oddelek gasilnega društva, da signalizuje vsak požar, čim ga zazpaži. Dajmo slugi-vratarju obligatni »bakšiš« in stopajmo po nerodnih in sila ozkih stopnicah k tlem...

Ako prashaš priprostega Turka, kako velik je Carigrad, poročje, da je pač »böhjuk« t. j. velik, zijalasti »Frank« na hoče vsako veličino imeti v dolgočasnih številkah izraženo. No, turški učenjaki so leta 1885. izračunali, da šteje ves Stambul s svojimi deseterimi okraji 873.565 duš. Med temi je baje 384.910 Turkov (Mohamedanov), 152.714 Grkov, 149.590 Armencev, (6442 katol. Armencev), 4377 Bolgarov, 44.361 Judov, 819-Prestantov, 1082 Latincev, t. j. katol. državljanov turških in 129.243 inozemcev. Dovolj suboparne statistike!

Po strmi in slabo potlakani ulici pridemo boljše rečeno: prrijemo ali prerinemo se skozil pisano množico dol do mesta, ki drži čez Zlati rog. Ta most se zove Galatski, tudi most Valide ali novi most imenovan, ker leži više tega še eden, stari most, Taisti, čez katerega gremo mi, je 450 m dolg in leži na železnih ladjah (pontoni). Kdor hoče vedeti, kake narodnosti stanujejo v Carigradu, ali vsaj prihajajo tu sem in skozil to mesto, ta naj postoji na Galatskem mostu kake pol ure. Ni ga na svetu mesta, ki bi se, kar se tiče etnografske mnogovrstnosti, moglo meriti s poglavitnim mestom turškega cesarstva! Stoj in opazuj! Glej, tu mimo gospoda v črni obleki in s cilindrom stopa samozavestni Turčin v dolgim plašču in s turbanom na glavi. To je Staroturek. Tam le gre gibčni Grk v narodni noši in s fesom. Mimo njega prikoraka pravietski Arabljan ali kak Beduin s temnorjavim, klasično rezanim profiljem. Glavo mu pokriva nekaka pisana, čez pleča segajoča ruta, ki si jo je privezal okrog senc z nekakim pozlačenim motvozom. Tam le hiti burni Arnavt. Vrhu hlača ima neko ženskemu krilu zelo podobno stvar iz bele volnine, ki mu sega do kolen in pri halji pleheče okol njega kakor obleka — baletni plesalki... Glej, v elegantni kočiji pelje se tod neki mlad čerkeski knez s krasnojo črno bradoj. Na sebi ima belo volнено obleko in takisto veliko belo kučmo na glavi. Tega je zdajle srečal drug fijaker, ki pa vozi — nekega japonskega grofa. Sinoč sem slišal tega Japonca v restavraciji hotela »de Pest« govoriti s svojim sosedom v gladi — nemščini. Zdaj gre mimo nas par črnih Sudeancev. Tam-le pa prihaja kar cel — harem turških žen s črnimi roblinjam i Ogrnilo so se v sivlene plašče različnih barv, obraze pa si pokrile s sila finimi prozornimi koprenami, tako, da ne vidiš samo lahko njihovih velikih črnih oči, ampak tudi ves obraz... In tako se vrti ta etnografski kalejdoskop uro za uroj, poln zanimivosti, poln kontrastov — brez konca in kraja. Prava narodopisna razstava!...

Na Stambulskem koncu mosta zagledamo visoko džamijo, »Jeni džamija«, no ne utegnemo v njo iti, ker se nam mudi dalje — k Aji Sofiji. Po raznih ulicah, večinoma ozkih in slabo potlakanih, pridemo mimo zanimivega, po celem svetu znanega poslopja, čegar vhod se zove — Visoka Porta. V palači sami nameščeni so razni bureaux: velikega vezirja, ministerstva notranjih in vnanih del in državnega sovea. Mimogrede si ogledamo kos Serajskega vrta, kjer stoji razni antični kipi ter cele vrste velikih marmornatih sarkofagov, prinesenih večinoma iz Male Azije. Poleg vrta stoji muzej in l. 1889. ustanovljena ecole des beaux arts. Dalje pridemo na neko teraso, na tako zvaní Janičarski dvor. Tu stoji stara velikanska platforma. Na debeli veji zabiti je še žrebelj, kjer so obešali uporne Janičarje. Ker nimamo vstopnic, ne moremo, ko bi tudi utegnili, ogledati si Serajskega dvorca; zato grejo raji v slavno Ajo Sofijo ki stoji na Justinijanovem trgu. Prvotno cerkev zgradil je že cesar Konstantin Veliki l. 326. ter jo posvetil sv. Modrosti božji. V krasno cerkev pa jo je prezidal in povečal car Justinijan. Hotel je postaviti baziliko, ki bi v krasoti svoji presežala vse cerkve sveta in — posrečilo se mu je. Ko so Turki l. 1453. prihruli v Carigrad, zaprlo se je več tisoč kristjanov v sv. Sofiji. Divjaki pa so vlomili vrata in poklali vse, ki so notri zavetja iskali... Stopimo v prestrano dvorišče, potem še v veliko in malo preddvorano (narthex), plačamo lep bakšiš za vstopnino in hodža nam odgrne na srednjih — »kraljevih« — vratih velikansko usnjato zaveso — v »sveti« Sofiji smo, t. j. v džamiji mohamedanski. Veličasten tempelj! Cerkev ima tri ladje. Na srednjem celim poslopjem stoji velikanska kupola, ki ima sama 32 m v premeru in visi 65 m dolga in 70 m široka. Ne mislim je dalje opisavati. Strokovnjaki pravijo, da se v krasoti, veličastnosti, smelosti-arhitekture in divnosti mozaikov niti slavná St. Peterska cerkev v Rimu ne more kosati z Agiöj Sofijoj! V štirih kotih pod kupoljo vidi se štiri veliki kerubini v mozaiku; na obojki nad bivšim velikim oltarjem pa se baje razpozna še glava Kristusova. Jaz je nisem mogel najti. Velikanski zlati napis iz korana »dčičio« stene in kupolo — drugače je vse prazno. Črnobradatí hodža pa nam je zmerom za petami ker se menda boji, da bi tudi mi po angleški navadi izruli si kak kosček mozaika za spomin. Sv. Sofija ima 4 minarete... Kakor sv. Sofijo, tako so meslemi še veliko drugih krščanskih cerkva spremenili v džamije. Vae vicisti! Stara pesem. Najbolj so ohranjene krasne fresco-slike iz starega in novega testamenta v džamiji »Kharije«, bivši cerkvi sv. Zveličarja. Tu vidiš še slike in mozaike ki kažejo: Rojstvo Jezusovo. Tri kralje, pastirje Betlehemske itd.

Čeprav je sv. Sofija največkratnejša in za krščanskega Evropeca najzanimivejša džamija, vendar največja ona v Carigradu ni. Največja je Sulejmanova, poleg katere stoji mavzolej s sarkofagi Sulejmana I. in II., Ahmeda II. in nekaterih princev. Bogato okrašene te krste lahko vidiš skoz okna mavzolejska... Vseh džamij je baje v Carigradu 891, mej temi 227 velikih ali cesarskih. Najelegantnejša se mi je zdela džamija Hamidije, ki si jo je sezidal pod svojoj rezidencoj Jildiz Kiošk sedanji sultan Abd-ul-Hamid II.

Na sprehodu svojem pridemo na takozvani Hippodrom ali Atmejdan. ne daleč od sv. Sofije. To je precej velik trg, kjer so se vršile v starih, byzantskih časih, razne narodne slavnosti, igre itd. Na tem trgu stoji trije spomeniki, mej katerimi je najzanimivejši 30 m visoki granitni obelisk (monolith) carja Teodozija Velikega. Pokrit je od vrha do tal z reliefnimi hieroglyfi, ki so še tako dobro ohranjeni, kakor da so bili šele pred par leti vsekani. A ta obelisk je stal že 1600 let pred Kr. v Egiptu. Jeden ostalih dveh spomenikov pa je sestavljen iz kamnitih kock in junak se je že odločil, na katero stran bo telebnil, nekega lepega dne, ker že sam na ve. čenju bi tu stal brez namena; ali samo zato, da bi hodilí radovedni turisti zijat vanj? — Tod v bližini je tudi nekoliko podzemskih vodnjakov, ki so tako velikanski, da se raztezajo kot mala jezera kar pod celim mestnim kvartalom. Ti vodnjaki so vsi sedyda

izza byzantskih časov. Videl sem takozvani vodnjak »1001 stebra«. Vodnjak ta je sedaj suh in zdi se ti, kakor da si prišel v kako podzemsko katedralo. Visoki marmornati stebri s korintskimi kapiteli podpirajo obok. Čudno! Zatem smo prišli do palače vojnega ministerstva (seraskerata), poleg katerega stoji impozantni seraskerski stolp, podoben onemu v Galati. Na stopnicah neke džamije videli smo sila komičen prizor. Star derviš je s handžarijem gladil staro turško babo po hrbtu in mejtem nekaj molil. Nemara je »izganjal« iz nje kako trdovratno bolezen, n pr. — »hudoben jezik«. Po ulicah »Merđan-Jolu« in, ne vem, kod še, dospeli smo naposed do velike znamenitosti Carigradske, namreč do velikega mestnega bazara. Ta bazar je prav za prav mesto zase, to je cel labyrint, kjer se ne moreš orientirati brez Arijad... pardon! brez voditelja dragomana. Vse ulice v tem trgovskem mestu par excellence so pokrite, obokane in svetloba prihaja »v mesto« skoz steklene strehe. Na prodaj je v resnici vse, s čimer se sploh trži ta. Od škatljice švedskih »žveplenk« (utan svafel och fosfor!), ki velja četrta piastra, do zlatega prstana s pravimi briljanti, ki je vreden morebiti 100 turških mošenj (circa 5000 gld.); od žepnega robca za jeden piaster do dragocene perzijskega cilima (preproge), za katero hoče imeti kakšen Sulejman effendi cel tisočak, vse dobiš! V odprtih ducanih sede trgovci, seveda a la turca, s podvitimi nogami na preprogah pušče cigarete. Narodnosti so različne; tu so Turki, Armenci, Grki, Španjolci itd. Ako se kateremu približaš in želiš kaj kupiti, povabi te s ponosnoj uljudnostjo v svojo ducan da ti prinesli črne kave in ti ponudi cigareto. Prashaš za ceno (po dragomanu, seveda!). Gospod Ibrahim cení blago za dve tretjini višje, nego je vredno. Nejevoljen zmaješ z glavoj in greš dalje. Ali Ibrahim pride po prstih za teboj ter te potegne nazaj v svoj »brlog«. Zdaj si ujet. Tisti dve tretjini ti odpusti od cene, a ti si nikar ne domišljaj, da si res Bog ve kako po cení kupil! Pa, če tudi ne misliš ničesar kupiti, ogledati si ga vendar moraš ta čarobni trgovski labyrint; hodiš po teh polutemnih ulicah in gledaš na desno in na levo in ko prideš naposed ven v odprto ulico, misliš, da si se sprehajal po bazaju samo kake pol ure, a bil si notri — tri ure! Okrog pokritega bazara teko ulice, ki še tudi spadajo k njemu. Po teh ulicah je tudi vse polno prodajalnic, v katerih pa se ne prodaje samo, ampak tudi dela. Rokodelce najdeš tukaj vse! In vsako delo se opravlja javno. Orientalec ljubi javnost in čim več ljudí ga gleda pri delu, tem urneje mu menda gre izpod rok. Nemara si misli, češ, le glejte me, kako znam!... Predno pridemo po strmi ulicih mej pestroj množicoj pešcev, jahačev in nosačev spet doli do Galatskega mostu, moramo obiskati tudi takozvani egiptovski bazar (Misr čaršisi). Grede skoz ta bazar čutiš, da so tukaj združene vse vonjave sveta, prijetne ko rožno olje in pikantne ko mošus. Vsi parfumi sveta združeni so tukaj v veliko blagodišečo »simfonijo«... Ko je tako tudi nos dobil »svojo del« na današnjem ekskurzu, odidemo — ura kaže 11. t. j. Jedno pred solnčnim zahodom — »domov« v Pero... Kalespeza—Konstantinopolis.

Aškercjev »Izlet v Carigrad« je poln lepili misli. O Carigradu sodi sledeče:

»Ob Zlatem rogu je moralo veliko mesto nastati in to mesto mora imeti v bodočnosti še večji pomen. To bo takrat, ko se spoji anatolska železnica z Indskimi železnicami in ko Turčin ne bo imel več oblasti v Evropi. Kadar bodo kak kulturni narod zapovedoval ob Zlatem rogu — n pr. bratje Rusi, takrat bodo gotovo zvezali Carigrad s Skutarijem s takšnim velikanskim mostom, kakoršen stoji med New-Jorkom in Brooklynom...«

Tako je pisal Aškerc leta 1893. Od takrat je že dvajset let. Aškerc je bil na svojem povratku tudi v Bolgariji, videl je mlado cvetočo državo — toda ni si mogel misliti, da bodo čez 20 let stali Bolgari pred Carigradom. Ni bilo dano dočakati velikega dne pesniku bolgarskih rapsodij.

Na koncu svojega »Izleta« pravi Aškerc: »Ako potuješ iz Slovenije preko Hrvaške, Srbije in Bolgarije — voziš se do Adrianopola nepretrgoma po čisto slovanski zemlji. Lep kos je le.«

To čutimo danes bolj nego preje — kajti vojni dogodki so nas prislili, da smo se naučili nekoliko zemljepišja in smo zopet enkrat spoznali svoj slovanski Balkan, katerega najsevernejši del tvorimo mi in segala bo posledje ravna črta od Trsta, — do Carigrada. Zato je prav, da ga spoznamo.

Volna.

Nainovejša telefonska in brzojavna poročila.

MIR.

Carigrad, 14. novembra. Uradno se potrjuje, da se je otomanska vlada obrnila na Bolgarijo in Grško s prošnjo za mir. Pogajanja so že v teku. Govori se, da so zlasti pogajanja z Bigarsko že zelo napredovala.

London, 14. novembra. »Daily News« je danes priredil posebno izdajo, v kateri poroča, iz Carigrada, da je pričakovati konec vojne in da je vsled tega otomanska vlada odpovedala vsa vojna naročila na Angleškem.

Dunaj, 14. novembra. »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da je vsak čias pričakovati konec vojne brez posredovanja velevladst, Bolgarska je dosegla to, kar je želela, namreč, da se je Turčija nanjo direktno obrnila s prošnjo za mir. Vzroki, ki so napotili otomansko vlado do tega koraka, so sledeči: 1.) Razmere v Carigradu, kjer je situacija skrajno nevarna in vrh

tega kljub vojni še neprestano divjajo politični boji. Mladoturki skušajo celo položaj izkoristiti in priti zopet na krnilo. 2.) Vlada je prišla do prepričanja, da je nemogoče vzdržati čataldsko pozicijo, še manj pa preprečiti pohod bolgarske armade v Carigrad. 3.) Razsajanje kolere v turški armadi, ki je pri Čataldži zadnje dni zahlevala nič manj kot 500 žrtev.

Sofija, 14. novembra. Iz zanesljivega vira se poroča, da se je veliki vezir Kiamil paša obrnil direktno na kralja Ferdinanda s prošnjo, da se prenehajo sovražnosti.

DRINOPOLJE PADLO?

Sofija, 14. novembra. Iz Mustafe paše se poroča, da so Turki včeraj popoldne zopet poskusili izpda iz mesta. Vnela se je strašna bitka, posebno na krilu, kjer stoji srbska armada pod generala Stepanovičem. Srbom in Bolgarom se je po krvavem boju končno posrečilo pognati Turke nazaj in jim prizadejati velikanske izgube.

Belgrad, 14. novembra. »Agence Havas« poroča iz Sofije, da je padlo Drinopolje v bolgarsko-srbske roke. Vest se uradno še ne potrjuje.

Belgrad, 14. novembra. Semkaj je dospela iz Sofije vest, da je včeraj ob 5. uri popoldne padlo Drinopolje v bolgarsko-srbske roke. Vest se uradno še ne potrjuje.

BITKA PRI ČATALDŽI.

Pariz, 14. novembra. Semkaj je dospela vest, da so Bolgari po strašnem klanju predrli turško čataldsko linijo. Turške izgube so velikanske. Turki se v največjem neredu umikajo proti Carigradu.

Dunaj, 14. novembra. O bitki pri Čataldži ni dospelo semkaj še niti eno sofijsko poročilo. Srbija popolnoma molči, vsled česar so vesti inozemskih listov, da so Turki pri Čataldži že premagani, najbrže prenašene.

NE PROTI DRAČU.

Pariz, 14. novembra. Od kompetentne strani se poroča, da sta Anglija in Francija Srbiji nasvetovali, naj preneha s prodiranjem proti Draču.

Petrograd, 14. novembra. Tu se govori, da je ruska vlada sporočila Srbiji, da je njena želja, naj srbska armada preneha s prodiranjem proti Draču.

Pariz, 14. novembra. V tukajšnjih diplomatskih krogih se zatrjuje, da je vsa Evropa edina v tem, da mora dobiti Albanija svojo avtonomijo. Na tem stališču ne stoji samo trozveza, ampak tudi tripelentent. Francija je popolnoma solidarna z Rusijo, ki je odločno za avtonomijo Albanije.

ODLOČILNI BOJI PRED SKADROM. TARABOŠ PRED PADCEM.

Cetinje, 14. novembra. Danes je črnogorska artilerija pričela z vso silo bombardirati trdnjavo Taraboš in Skader. Vnel se je strahovit artilerijski dvoboj, tekom katerega se je Črnogorcem posrečilo eno baterijo na Tarabošu popolnoma uničiti. Več utrdb na Tarabošu je popolnoma razrušenih. Večji del posadke je trdnjavo že zapustil.

Cetinje, 14. novembra. Današnje bombardiranje Skadra je imelo velik vseh. Črnogorske granate so naredile v mestu ogromno škodo in uničile več poslopij. Položaj v Skadru je obupen.

KRALJ NIKITA IN ALBANSKE LUKE.

Cetinje, 14. novembra. Avstrijski poslanik na Cetinju je na ukaz zunanega ministra grofa Berchtolda danes sporočil kralju Nikiti, da želi Avstrija, naj črnogorska armada preneha z operacijami okoli Leša in Sv. Ivana Medivanskega, kateri luki spadata pod Albanijo. Poslanik je kralju tudi sporočil, da Črnogorci kljub temu, če zasede te dve luki, še ni gotova, da ju tudi dobi. Kralj je odgovoril, da se še ni posvetoval s svojim srbskim zaveznikom in da za to ne more dati nobenega natančnega odgovora. Pač pa bo črnogorska armada luki na vsak način zasedla in ju toliko časa obdržala, dokler ne pade končna odločitev.

»I, seveda; za sobotna številka »Slovenca« je napisal tako kolobocijo, da se je še Štefetu zdelo preneumao. čeravno ni preveč izbirčen,« je dejal Radirka.

»Res, izbirčen ni. Ampak napisano je bilo, da je zaradi vojske izostal Boltatu Pepe. Zato je naša dolžnost in naša korist, da se zmejnimo, kako to tudi dokažemo. Menim, da bi ustanovili rudeči križ, ki bi bil v dohodku enak onemu naših nasprotnikov. Zato se tudi jaz strinjam z Radirko, da gremo tuko sem,« pravi Šoršič in pokaže na vinsko klet.

»Ja, ampak kaj pa naše politične razmere v Ljubljani?« sem v skrbeh vprašal.

»Figi, pravi Šoršič,« glej da si že tiho od teh razmer. Smo se prepozno spomnili. Z novim letom pride državna policija in potem bo naše stališče tako otežkočeno, da je že zadnji čas, da si zbijemo iz glave ta naš napad na napredno Ljubljano.«

In zopet sem se moral udati prijateljem, katera nista imela prav, ampak bila sta v večini.

V kleti smo pri dobrem vinu pozabili koliko človek sme piti za svojo potrebo, in popili smo že precej litrov, ko vstane s pomočjo Šoršiča Radirka in pravi: »Prijatelja! Lastnik te kleti je dal napisati po stenah: in vino veritas! Tudi jaz se pridružujem njegovemu mnenju in kličem: v vinu je resnica! In zato mi nihče ne bo zameril, če odkrito povem, da smo ga mi z našim »rdečim križem« tako polomili, da bo sram te naše akcije še zanamce. — Toda, to se da še popraviti, Turki bodo pognani iz Evrope in jim torej tisti tisočak, ki smo ga nabrali, ne more koristiti. Da pa ne more ostati med nami, je tudi jasno. Kaj storiti? — Srbom ne damo niti vinarja, ker če damo, nas bodo grdo gledali na Dunaju; bolje je, da nas grdo gleda Srb, kakor pa dobrotljivi Dunajčan. Črnogorci se izdajajo boje, in bi ne bilo za nje nič nenavadnega, da nam pošljejo denar nazaj. Bulgari so velik narod, in bi jim bil ta dar premalenkosten, Orki pa niso Slovani. Meni bi bilo še najljubše, če dobiš ti to svoto; ampak so zopet ljudje, kateri bodo dejali: »Slovanom nič, drugim vse!« — Kaj nam torej kaže? Pustiti Balkance in njihova bojišča in dobiti kaj primernega. Za svojo osebo bi bil zadovoljen kakor mi je priporočal župnik Glodavec. Dejal je, da imamo ljudi, kateri veliko trpe, ter so potrebni denarja. To so naši očete — jezuiti. Zidajo tudi v Ljubljani novo cerkev in stroški bodo veliki. Če darujemo tem, se ne zamerimo nikomur na Balkanu, kar je prav, ker je mogoče, da bomo še kedaj koga potrebovali.

Ob jednem pa je to naša nova trdnjava, ker lastniki takih trdnjav so naši najboljši agitatorji!

Soglasno sva vzela od prijatelja-somišljenika priporočilo in ga bova tudi podpirala, da prodre.

Tako smo zopet pokazali svoje nagnjenje do slovanskih bratov, in ne kakor naši nasprotniki, kateri so ponosni na visoke številke darov za njihov rdeči križ. Našemu novemu rdečemu križu naj pa krepko pomagajo vsi, ki jim je mar, da rešimo naš avstrijski vilajet.

Odgovorni urednik Rađivoj Koren.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Brzojavka.

V italijanski kuhinji

hotela pri Maliču nasproti glavne pošte se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših klet in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino po 72 v liter za družine na dom postavljeno itd.

! Pozor trgovci!

Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dolenca, v Prešernovi ulici

pod tovarniško ceno.

Odda se:

Za februarjev termin 1913:

lep, velik lokal

pripraven za trgovino, odvetniško pisarno itd. v dobri legi mesta.

Za februarjev termin 1913:

lokal za trgovino

v najlepši in tudi najprometnejši legi mesta.

Za takoj: Užitnine prost

lokal za skladišče

pripraven tudi za delavnico itd., eventualno z uporabo lepega dvorišča.

Različne lokalitete

(šupe) z velikim okolo ležecim prostorom, pripravno za stavbenike ali sploh za obrtnike, ki rabijo velika skladišča tudi na prostem.

Natančneje se poizve:

v pisarni šte. 12 v hotelu pri »Maliču« nasproti glavne pošte.

Ozirajte se na tvrdke, ki oglašajo v „Dnevu“.

Gostilna „LEON“
 Florijanska ulica 6.
 ima na razpolago vsak četrtek in nedeljo
purana, srno, divje zajce in drugo divjačino
 najokusneje pripravljeno. — Vse druge dneve razne specialitete.
Vsako sredo in soboto najfinejše riževe in krvave klobase.
 Točijo se zajamčeno pristna dotenjska in štajerska vina ter dvojno marčno pivo iz sodčka. — Za obilen obisk se priporočata
Leon in Fani Pogačnik.

Pri nakupu „pravega Francka“ izvolite paziti na to-le varovalno znamko.

Zavrnite previdno podobne zavoje kot ne „pravi Franck“.

Tovarna v Zagrebu. Proizvod najboljših sirovin.

20% do 30%
 znižane cene radi preogromne zloge oblek, raglanov in zimskih sukenj za gospode in dečke, najmo lernejših damskih kostumov, plaščev, paletotev, bluz in kril.
 V damski konfekciji vedno velika izbira. Postrežba točna. Cene nizke.
„Angleško skladišče oblek“
 O Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

Ivan Jax in sin, Ljubljana
 Dunajska cesta šte. 17
 priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.
 Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.
 Ceniki zastoj in franko.

Seznam ljubljanskih javnih knjižnic in čitalnic.

Knjižnica, zavod, čitalnica.	Odprto.
Licejska knjižnica (v prostorih II. državne gimnazije).	Vsak dan izven nedelj in praznikov od 10—12 dop. in od 2—4 popoldne (izven ponedeljka).
Knjižnica ljubljanskega mestnega arhiva (na magistratu).	Vsak dan od 9—12 dopoldne.
Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica in čitalnica (v Wolfovi ulici).	Knjižnica v nedeljo in praznik od 9—11, vsak dan od 5—7 ^{1/2} . Čitalnica v nedeljo in praznik od 9—12, vsak dan od pol 4—8 zvečer.
Javna ljudska knjižnica gosp. naprednega društva za Sentjakobski okraj (v Dragatinovi hiši).	V nedeljo od 10—12 dop. Vsako sredo od 7—9 zvečer.
Javna ljudska knjižnica polit. in izobraževalnega društva za dvorski okraj (Pred igriščem št. 3).	V nedeljo od 10—12 dopoldne, v sredo od pol 7—8 zvečer.
Javna ljudska knjižnica za napredno politično društvo za kolizejski okraj. (Pri Rusu na Marije Terezije cesti).	Odprta vedno.
Ljudska knjižnica Sokola I. (v društvenih prostorih na Taboru).	Odprta v torek, četrtek in soboto od 8—9 zvečer.
Slovenska Matica (Kongresni trg).	Uradne ure od 9—12 dopoldne in od 3—6 popoldne.
Deželni muzej (Rudolfinum).	V nedeljo od 10—12 in v četrtek od 2—4 za vse brezplačno. Sicer vstopnina 60 vin. Muzejska knjižnica ob uradnih urah od 8—1 dopoldne.

Naš rdeči križ.

Sporočil Lipe Figi. Korigiral Pepe Radirka.

S prijateljem Šoršičem sva stala v ponedeljek popoldne pred Mestnim domom in preiščevala, kako bi bilo najbolje pridobiti ljubljansko občino za S. L. S., ne da bi bilo treba letati po sodnji radi kakih goljufij ali podobnih grehov, ko pristopi Pepe Radirka, ter naju povabi na kratek razgovor v Fabijanovo klet.

Tam na ovinku sem zagledal Boltatovega Pepeta in dejal sem prijateljem: »Poglejta Pepeta, pokličimo še njega, ker on se tudi dobro razume na volitve in zna kaj primernega nasvetovati.«

»Kaj pa še!« pravi Radirka, ter me tako nezaupljivo pogleda, kakor bi hotel reči, da tudi jaz nisem boljši.

»Če ga vodstvo stranke ne mara, ga tudi mi ne smemo vabiti, ker ta človek za denar vse naredi.« pravi Šoršič.

»Kaj, ga ne mara?« sem vprašal začuden.